

Vergaderjaar 1995–1996

24 400

Nota over de toestand van 's Rijks Financiën

Nr. 43

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 23 februari 1996

De algemene commissie voor de Rijksuitgaven¹ heeft bij brief van 6 december 1995 een aantal vragen voorgelegd aan de minister van Financiën over budgetteringsafspraken.

De minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 22 februari 1996. De betreffende brieven zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Van Rey

De griffier van de commissie,
Hubert

¹ Samenstelling:

Leden: Schutte (GPV), Van Rey (VVD), voorzitter, Terpstra (CDA), Smits (CDA), ondervoorzitter, Reitsma (CDA), Ter Veer (D66), Ybema (D66), Witteveen-Hevinga (PvdA), Hillen (CDA), Van Heemst (PvdA), Leerkes (Unie 55+), Van Wingerden (AOV), Rabbae (GroenLinks), Noorman-den Uyl (PvdA), Vreeman (PvdA), Limburg (PvdA), H. G. J. Kamp (VVD), Zonneveld (CD), Hoogervorst (VVD), Van der Ploeg (PvdA), Bakker (D66), Van Walsem (D66), Hofstra (VVD), Passtoors (VVD) en Ten Hoopen (CDA).

Plv. leden: Van der Vlies (SGP), Hessing (VVD), Van de Camp (CDA), Van der Linden (CDA), Wolters (CDA), Schimmel (D66), Roethof (D66), Van Zuijlen (PvdA), vacature (CDA), Duivesteijn (PvdA), Van Dijke (RPF), Hendriks (AOV), Rosenmöller (GroenLinks), Vliegenthart (PvdA), Adelmund (PvdA), Van Zijl (PvdA), Remkes (VVD), Marijnissen (SP), B. M. de Vries (VVD), Van Gelder (PvdA), Giskes (D66), Van Rooy (CDA), Verbugt (VVD), Klein Molekamp (VVD) en De Hoop Scheffer (CDA).

Den Haag, 22 februari 1996

In uw brief d.d. 6 december 1995 verzoekt u mij om een evaluatie van de bestaande budgetteringsafspraken en het instrument budgetteringsafpraak als zodanig. Hierbij treft u deze gevraagde informatie aan.

Op dit moment hebben vijf departementen, Defensie, Economische Zaken, Financiën, Verkeer en Waterstaat en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, de begroting gedeeltelijk onder een budgetteringsafpraak gebracht. Een budgetteringsafpraak houdt in dat voor dat deel van de begroting waarvoor taakstellende budgetten zijn afgesproken, geen interdepartementaal overleg nodig is over het karakter van een begrotingsmutatie. Voor wat betreft de budgetdiscipline worden mutaties op gebudgetteerde artikelen als beleidsmatig aangemerkt.

In onderstaande tabel wordt de dekkingsgraad (in mln. en %) van de budgetteringsafspraken op de vijf bovengenoemde begrotingen weergegeven.

	Uitgaven				Ontvangsten			
	1995		1996		1995		1996	
	mln.	%	mln.	%	mln.	%	mln.	%
Defensie	13 200	98	13 300	98	600	96	578	96
EZ	2 907	76	2 600	70	663	11	370	7
Financiën (IXB)	3 333	59	3 410	62	—	—	—	—
V & W	2 842	39	2 840	39	319	16	406	21
VROM ¹	1 435	19	1 336	20	61	40	63	35

¹ Exclusief brutering.

Uit dit overzicht kan worden geconcludeerd dat een minderheid van de departementen de begroting, gedeeltelijk, onder een budgetteringsafpraak heeft gebracht. In 1996 is aan de uitgavenkant circa 23,5 miljard onder een budgetteringsafpraak gebracht. Op het totaal van de rijksbegroting is dit 11,6%. Aan de ontvangstenkant is circa 1,4 miljard onder een budgetteringsafpraak gebracht. Dit is 0,8% van de rijksbegroting.

Het functioneren van de bestaande budgetteringsafspraken wordt door mij als positief ervaren. De voordelen van de budgetteringsafspraken zou ik als volgt willen omschrijven:

1. Het begrotingstoezicht kan primair worden gericht op de doelmatigheidstoets, omdat over het karakter (autonoom of beleidsmatig) van een mutatie minder overleg plaatsvindt. Dit is mogelijk doordat de aard van een mutatie vallend onder een budgetteringsafpraak, voor wat betreft de budgetdiscipline, als beleidsmatig wordt aangemerkt.

2. Er is bij de departementen een (extra) prikkel voor het voeren van een efficiënt beheer omdat de eventuele efficiencybesparingen op het gebudgetteerde gedeelte van de begroting volledig door het departement mogen worden behouden.

Er bestaat op dit moment, voor zover mij bekend, bij geen enkele begroting het voornemen om de budgetteringsafpraak uit te breiden of om een nieuwe budgetteringsafpraak af te sluiten. Ik verwacht dat de huidige budgetteringsafspraken ook in 1997 onverkort van kracht zullen zijn.

De samenstelling van de aard van de mutaties (autonoom of beleidsmatig) op artikelen die gebudgetteerd zijn, is moeilijk in te schatten. Oorzaak hiervan is dat er bij gebudgetteerde artikelen geen overleg over het karakter van de mutatie tussen Financiën en het betrokken departement wordt gevoerd. Op basis van een quick scan over het uitvoeringsjaar 1995 schat ik de verhouding autonome versus beleidsmatige mutaties op 30:70. Uit deze inschatting kunnen, vanwege het feit dat er geen evaluatie heeft plaatsgevonden van alle individuele mutaties in 1995, mijns inziens echter geen conclusies worden getrokken.

In het debat over de Najaarsnota 1995 is naar voren gebracht dat het presenteren in de Verticale Toelichting van mee- en/of tegenvallers op gebudgetteerde artikelen als beleidsmatige mutaties, verwarrend werkt. Ik ben het daarmee eens. Voortaan zal dan ook bij een evidente mee- en/of tegenvaller op een gebudgetteerd artikel in de tekst van de Verticale Toelichting worden vermeld dat het om een mee- en/of tegenvaller gaat die, vanwege het feit dat het een gebudgetteerd artikel betreft, voor de toepassing van de budgetdiscipline evenwel, als beleidsmatig geclassificeerd wordt. Deze praktische oplossing acht ik alleszins werkbaar omdat, zoals reeds aangegeven, de aard van een mutatie vallend onder een budgetteringsafspraken voor wat betreft de budgetdiscipline geen gevolgen heeft.

De Minister van Financiën,
G. Zalm

Aan de Minister van Financiën

's-Gravenhage, 6 december 1995

Tijdens het begrotingsonderzoek EZ werd de aandacht gevestigd op het fenomeen budgetteringsafpraak. Het instrument budgetteringsafpraak is één van de resultaten van het rapport «Verder Bouwen aan Beheer».

Waar andere elementen van dit rapport regelmatig de aandacht krijgen, wil de Commissie voor de Rijksuitgaven ook aandacht besteden aan het instrument budgetteringsafpraak.

Daarom richt de Commissie zich tot u met het verzoek om een evaluatie van de bestaande budgetteringsafspraken en het instrument budgetteringsafpraak als zodanig aan de Commissie te zenden.

De Commissie ziet in deze schriftelijke evaluatie gaarne de volgende vragen beantwoord:

Kan een overzicht worden gegeven van alle momenteel bestaande budgetteringsafspraken?

Wat is het budgettaire beslag van deze afspraken (hoe breed wordt het instrument budgetteringsafpraak eigenlijk toegepast)?

Hoe functioneren de bestaande budgetteringsafspraken?

Bestaat het voornemen de komende kabinetsperiode nog meer budgetteringsafspraken te sluiten?

Kan een inschatting gegeven worden van de samenstelling van het totaal van de mutaties op de artikelen waarvoor een budgetteringsafpraak geldt (autonoom of beleidsmatig)?

De voorzitter van de Commissie,
Van Rey

De griffier van de Commissie,
Hubert